

p. p. DAG

En català ha restat sempre en ús: «aportar les naus *remolcant* ab ajuda d'altres naus, o galeres o fustes: trahere naues *remulco*», OPou (*ThPu*, 73). De la vida esponerosa en la nostra llengua són indicis les moltes accs. translatfícies que hi ha pres en l'ús popular: a Mall. i Men. 'rebolcar-se' (*remolcar-se de dolor dins el llit, remolcar-se l'ase per la pols*, DAG, § 2), desviació a la qual es degué arribar a través de les següents: a) Eiv. *remolcar* intr. 'arrossegar-se': «així com brotava, descompareixia tot d'una; just --- veure-la: destapà s'ampolleta negra que duia, s'acatxà fins que casi es nas li *remolcava* per en terra, i es primer brotet que va veure néixer vora ell, l'agafà amb un grapinyot, l'aficà dins s'ampolla ---», JnCastelló (Villangómez, *Lli. d'Ev*, 213); b) 'barrejar, deixatar' entre els cabrers de Manacor (BDLC IX, 287); c) 'malfamar, parlar malament d'algu': «aquesta alhota ha estat molt *remolcada*» (*AlcM* II, § 4). Vegeu-ne encara altres matisos en *AlcM* (I, § 2, i II, §§ 1, 2, 3); en realitat no té sentit fer dos articles, com ha fet *AlcM*, per bé que en algunes d'aquestes accs. hi hagi influències recíproques amb *rebolcar*, però la gran antiguitat i arrelament de *remolcar*, entre nosaltres, ja basten gairebé per explicar-ho.

En llatí REMULCARE és tardà, però es troba ja en Sisena (segons Nònius). ALLG I, 440, en un ms. de Sant Ambrosi (ALLG I, 26), i en diverses glosses (CGL VII, 197); quant a la història del ll. *remulcum*, veg Bertoldi, *Colomazzioni nel Mediterraneo*, 68.

DERIV : *Remolc* [1372, JMarc]; *remolca* en el *Toricmany* d'Aversó, 175 8, potser és forma verbal (?). *Remolcada Remolcador Remolcament Remolquista*

*Remolejar, remoler, V. remor Remolest, remolesta, V. molest (MOLA) Remolí, V. moldre Remolnaire, V. remor Remoliment, remolinada, remolinador, -a, remolinar, remolinejar, V. moldre Remoll, remolliment, remollir, V. moll Remolós, V. remor Remolquejar, V. remor Remolquista, V. remolcar Remòlta, remoltar, V. moldre i moure Remombori, V. rebombori II, 78b36: variant val. del S. XVI de causa fonètica (fomentada per la influència de *remor*), que té l'interès de ser quasi tan antiga com la data de rebombori Remoniguera, V. romeguera Remonta, remontar, V. mont*

REMOR, del ll. RŪMOR, -ŌRIS, 'soroll', aplicat especialment als sorolls sords i fondos, també als brogits i rumors. □ 1^a doc : S. XIV

«E si segur viure volràs / lo teu secret amagaràs, / si no, seràs, de qui l diràs, / catiu, debades. / --- / Si no seràs bon raunador / jamai sies gran parlador; / e si de nits sentiràs *remor*, / g<u>arda t no hi vages»; «car lo secret / mai no dura, on lo vi regna; / més val pa eixut ab amor / que no gallines ab *remor*», Turmeda (*Bons Amonestaments*, vv. 127, 205, NCl x, 149, 152).

Els següents deuen ser un poc anteriors, si bé no pas de gaires anys: «N'ac si gran mareve<l>la

qu'él alsà la mà e s senyà en continent, e tantost ac entorn luy sí gran crit, e sí gran *ramor*, que a él fo semblant que tots los anemics d'infern fo<s>an en aquél loc» i s'esvairen les imatges demoniaques que temptaven el castíssim cavaller Baort: Reixac (*Questa*, 136.6). «Mog-se n gran *ramor* en la vila, que mala cosa ere allò» en un doc. segarrenç de 1396 (Guardialada, *BABL* x, 409). «Tu no te ·n sents ni ous la gran *remor* / que les gents fan detraç tu, e rialles ---», Arnau d'Erill (*BABL* XXXIX, 218.199).

Sembla que Sant Vicent Ferrer faci una diferència de matis entre *brogit* i *remor*: aplica aquell al que mouen els diables quan van a capturar una ànima, però a continuació diu, per ponderació, que no s'hi iguala («no y basta») ni el d'una cacera de senglar: «la *remor* de caça de porc», *Quar*, 112.116, 112.122.

«--- Enseuar l'anella, per ço que passàs millor e no fes tanta *remor*», JoMartorell (edició Ag. I, 323 12). «A tració, / yo ja dormint, / son fill venint, / per son consell, / ab lo coltell / perquè m matàs: / com s'acostàs, / hagué terror / e, fent *remor*, / moguí m un poc / ---»; «imposà nom / Adam, a l'hom, / Eva a la dona; / Eva, mal goig, / maldició, / perdició / e *remor* d'ossos, / boca e mossos, / plor --- se interpreta», JRoig, *Spill*, 1036, 10354. «La tos fa *remor*», Jn. Esteve (a. 1472, k-1-c). Aquests són valencians; en els següents, que eren del Princ., hi ha grafia amb a: «litigació, *ramor* de armes: certamen», Busa-N., 1507 (D-IV-2.7f.). «PARTS DEL COS: la *ramor* que s fa, pegant a la galta botada: sloppus», «CŪCS DE SEGA --- fer *ramor* menjant: facere strepitum comedendo», OPou (*ThPu*, 247, 323), si bé també «la *remor* que fan les abelles: susurrus» (*ThPu*, 88).

No ha deixat d'haver-hi, almenys en els mss, certa fluctuació entre *remor* i *rumor*, sense diferència de sentit; diríem que ni de matis, i que, en gran part, la grafia *rumor* pot ser deguda a escribes o recensors instruits a qui és familiar copiar en baix llatí («scriptoria» monàstics, notariais). En StVicentF ja hem vist *remor* en la *Quaresma*; però en la col·lecció de *Sermos*, que es féu en un ambient diferent (sembla, en l'ambient arxiprestal de Morella o cap allà) «primerament, ab gran reverència inclinant vostres testes, no moure per no fer *rumor*, saludarem la Mare de Déu, dient —Ave Maria ---» (*Serm* 1, 19 22).

En el procés que s'instruí per una matança de moriscos (diríem un *pogrom*), a la ciutat de València, any 1460, parlant de l'avalot d'uns fadrins contra uns morets, alternen en passatges separats les dues variants. «vehents les dites coses alguns moros, qui acorregueren a la dita *remor* --- sobre la dita presó dels dits fadrins, movents entre si alguna murmuració e *rumor* los dits hòmens, parlants mal axí del dit loctinent, --- corregueren als dits locs, on trobaren la dita gent ajustada, e la dita *rumor* e murmuració; --- així com a notícia de aquells pervenia la dita *remor* e murmuració ---» (p p. Gual C, *Congr H C Ar.* IV, 485).

Aquí tenim, doncs, el mot en un sentit com 'avalot, bullanga'. També en els següents. En la *Crònica*